

EUA PROGRAM INSTITUCIONALNE EVALUACIJE (IEP)

REZIME FINALNOG IZVJEŠTAJA

Izveštaj IEP je rezultat vrednovanja Fakulteta za menadžment Herceg Novi. Evaluacija je održana u okviru projekta "visokog obrazovanja i istraživanja za inovacije i konkurentnost (HERIC), koji se sprovodi od strane vlade Crne Gore s opštim ciljem jačanja kvaliteta i značaja visokog obrazovanja i istraživanja u Crnoj Gori.

Prepoznatljive karakteristika Programa institucionalne evaluacije su:

- Snažan akcenat na fazu samoevaluacije
- Evropska perspektiva
- Pristup stručne procjene
- Orijentacija prema napretku

Fokus IEP je institucija u cjelini, a ne pojedinačni studijski programi ili jedinice. Ona je usredotočena na:

- procese donošenja odluka i institucionalne strukture i učinkovitost strateškog menadžmenta.
- Relevantnost internih procesa kvalitete i stupnja u kojem su njihovi rezultati se koriste u odlučivanju i strateškom upravljanju, kao i uočenih nedostataka u tim unutarnjim mehanizmima.

Četiri ključna pitanja:

- Šta institucija pokušava da postigne?
- Kako institucija pokušava to da postigne?
- Šta pokazuje da je uspješna?
- Kako se institucija mijenja kako bi se poboljšala?

Proces evaluacije

- Samoevaluacija, koja je za rezultat imala *Izveštaj o samoevaluaciji*
- Dvije posjete od strane Tima za evaluaciju
- Usmeni izvještaj (osnovni zaključci)
- Pismeni izvještaj od strane Tima za evaluaciju

- Objavljivanje rezultata od strane Fakulteta i Programa za evaluaciju ustanove
- Dodatna evaluacija (opcionalno)

IEP Tim za evaluaciju

- Finn Junge-Jensen, bivši rektor, *Copenhagen Business School*, Danska
- Simona Lache, pro-rektor (Internacionalizacija i evaluacija kvaliteta), *Transilvania University of Brashov*, Rumunija
- Erazem Bohinc, Evropsko udruženje studenata, Slovenija
- Jethro Newton, Unapređenje akademskog kvaliteta, *University of Chester*, Ujedinjeno Kraljevstvo (koordinator tima).

Komentari o misiji i opštem kontekstu

Tim je uočio da je u skladu sa svojom vizijom, misija Fakulteta za menadžment da postane vodeća institucija u području poslovanja i upravljanja, te osposobljavanja visoko kvalifikovanih i kreativnih profesionalaca u oblastima finansija, računovodstva, bankarstva, carina, poreza, osiguranja, turizma i hotelijerstva kao i poslovne informatike i elektronskog biznisa. FMHN teži standardima koji se nalaze u razvijenim europskim ustanovama i univerzitetima.

Rešavanje budućih izazova

U toku razgovora s višim menadžerima i sa FMHN vlasnicima, tim je iskoristio priliku da istraži pitanja koja se odnose na viziju i misiju. Tim saznaje da je ključna motivacija za budući rast i održivost Fakulteta strateška težnja za saradnju sa drugim regionalnim institucijama visokog obrazovanja, te da traže status univerziteta. Uprkos svojoj kratkoj istoriji, Fakultet je postigao dobar napredak u razvoju.

U rješavanju budućih izazova, Tim identifikuje šest strateških prioritetnih oblasti za fakultet:

- Upravljanje, donošenje odluka i planiranje
- Učenje i nastava
- Istraživanje
- Usluga za društvo
- Kultura kvaliteta
- Internacionalizacija

Tim formira ukupni stav da Fakultet funkcioniše kao kohezivna akademska zajednica sa jakim kolegijalnom kulturom i lojalnošću od strane osoblja i studenata u cilju uspostavljanja identiteta organizacije. Prema mišljenju Tima, dinamika odnosa između Dekana, Skupštine osnivača, Upravnog odbora i Nastavnog vijeća je takva da ulivaju povjerenje u organizacijska i pitanja upravljanja i pozitivno se odražavaju na efikasnost Fakulteta, donošenje odluka i njegov kapacitet za upravljanje promjenama.

Upravljanje i donošenje odluka na nivou institucije

- FMHN će se pozicionirati kao vodeća obrazovna institucija za poslovanje i menadžment, ne samo u neposrednoj regiji, nego i u Crnoj Gori i šire na Balkanu.
- To je i glavni strateški cilj na kome fakultet treba da radi. Fakultet će postići svoj glavni strateški cilj stako što će se istaći kao najbolja obrazovna institucija u navedenoj oblasti u Crnoj Gori. Tim savjetuje da bi realan horizont FMHN trebalo da pokriva razdoblje od deset godina. Za sada, Tim preporučuje da Fakultet gradi trogodišnji strateški plan koji bi obuhvatio skup ključnih pokazatelja uspješnosti (KPU) i slične ciljeve prema kojima se napredak može mjeriti i isti pratiti na transparentan način.

Učenje i nastava

- Tim je pažljivo proučio pitanja učenja i nastave i napomenuo da studenti smatraju da je Fakultet prijateljski orijentisan prema studentu. Samoevaluacioni izvještaj je predstavio ovo kao glavnu snagu Fakulteta, a Tim je mogao potvrditi da je komunikacija sa studentima i dostupnost nastavnog osoblja bila dobra.
- Nastavni proces naglašava primijenjeno znanje i praktično učenje.
- Da bi proširio svoju analizu koja se odnosi na vezu između učenja i nastave u širem društvu, Tim je bio posebno impresioniran čestim angažovanjem vanjskih predavača iz reda istaknutih pojedinaca kako akademskih krugova, tako i iz privrede, a ovakva gostujuća predavanja su bila dobro posjećena od strane osoblja i studenata.
- Tim je je saznao da su učinjeni naponi da se integrišu teorija i praksa u nastavnom planu i programu kroz praktičan rad i kroz mogućnosti pozicioniranja i stažiranja, a da se koriste pristupi obrade slučajeva (Case Study) iz stvarnih poslovnih i situacija upravljanja.
- Fakultet može iskoristiti orijentisani aspekt FMHN ka zapošljavanju tako što će raditi na stavljanju akcenta na pojam "Diplomac FMHN" što bi trebalo, po mišljenju Tima, iskoristiti za građenje "FMHN Brenda".
- Tim potvrđuje perspektivu vanjskih akcionara koji naglašavaju važnost prefinjenih vještina ("soft skills") kao što su rješavanje problema, komunikacija i timski rad. Imajući

to u vidu, tim preporučuje da se fakultet identifikuje određenim karakteristikama i atributima po kojima želi da njegovi diplomci budu prepoznatljivi i da to koristi u reklamiranju, marketingu i u aktivnostima regrutovanja novih studenata kao sredstvo projektovanja brenda i slike FMHN.

- Tim saznaje da je FMHN jedini fakultet u regiji koji je dobio licencu za realizaciju programa Master studija. Međutim, Tim je primijetio da je fakultet primijenio modifikaciju modelu Bolonjskog modela sa tri ciklusa, pri čemu, umjesto dvogodišnjih Master studija, student upisuju jednu godinu poslijediplomskih specijalističkih studija (Spec .Sci.) nakon čega mogu upisati jednu godinu postdiplomskih magistarskih studija. magistarski (MSC).
- Pristup nastavi se kreće u smjeru koji je manje usmjeren prema nastavniku ka paradigmi nastave koja je usmjerena prema studentu.
- Tim je saznao za razne primjere pristupa osoblja usmjerenog ka studentu kao što su učenje koje se bazira na rješavanju problema (PBL–problem-based learning) i interaktivno učenje.
- Tim predlaže da se preduzmu radnje na organizovanju godišnje konferencije o učenju i nastavi na Fakultetu na kojoj se mogu razmijeniti i dijeliti primjeri dobre prakse kako kroz rezimee predavanja, tako i kroz radionice koje će uključiti i nastavnike i studente, ali i međunarodne saradnike.

Istraživanje

- Tim je saznao da, s obzirom da nema status univerziteta, FMHN nije u dobroj poziciji da konkuriše ni za projekte koje finansira država niti za projekte EU, i da su mogućnosti za eksterno finansiranje ograničene.
- Iako je Fakultet 2012. godine licenciran da se bavi istraživačkom djelatnošću, obim takve aktivnosti i rezultati su mali, i odražavaju profil i kratko postojanje Fakulteta.
- FMHN može unaprediti svoje sposobnosti primijenjenog istraživanja daljnjim jačanjem veza s vanjskim partnerima. Konkretno, Fakultet može tražiti mogućnosti saradnje sa partnerima koji se baziraju na dato okruženje što će donijeti prihod, obezbjedjenjem transfera znanja i savjetovanja, kao i pružanjem poslovnih rješenja.
- Dakle, Tim savjetuje da, kao što se to radi u cilju ostvarivanja statusa univerziteta, Fakultet odredi prioritete u istraživanju prihvatajući zbir realnih, dostižnih i mjerljivih ciljeva u narednih tri do pet godina, pri čemu posebnu pažnju treba posvetiti primijenjenom istraživanju mogućnosti stvaranja dohotka transferom znanja, savjetovanja i sporazumima o poslovnim rješenjima sa regionalnim preduzećima.

Korisnost za društvo

- S tačke gledišta korporativnog identiteta i želje da se uspostavi FMHN "brend", tim je formirao stav da je postignut dobar napredak u izgradnji veze sa regijom i lokalitetom. Nivo intereseovanja i podrške za "FMHN projekat" je visok u poslovnoj zajednici, a poslodavci sa kojima se Tim sreo svjedoče o dobroj saradnji između njih i osoblja Fakulteta na svim nivoima. Fakultet je razvio dobru saradnju sa raznim poslovnim i trgovačkim partnerima regionalno, od kojih su neki međunarodni investitori sa ambicioznim razvojnim planovima za regiju. Partneri sa kojima su izrađeni ugovori uključuju Azmont Resort Company, Porto Montenegro, Bodogradilište Bijela i Opštinu Herceg Novi.
- Tim je takođe istaknuo kako se razmatra intenziviranje uloge Istraživačkog instituta Fakulteta, ali i da se formira Poslovni centar Fakulteta. On će imati odgovornost za komuniciranje sa regionalnim organizacijama, uključujući i NGO i međunarodne kompanije koje se nalaze u regiji sa ciljem podsticanja zapošljavanja i mogućnosti stažiranja, ali i projekte od obostrane koristi za Fakultet i za lokalna preduzeća.
- Tim je takođe primijetio da je u porastu broj mladih diplomaca (alumni), od kojih su neki već zauzeli istaknuto mjesto u poslu i društvu. Tim je bio zadovoljan saznanjem da Fakultet već prati svoje diplomce preko sve veće baze podataka. U skladu s tim, uz napomenu da je FMHN još uvijek mlada institucija, tim predlaže da nastavnici treba da ubrzaju proces formiranja "Asocijacije diplomaca FMHN" (FMHN Alumni Association) koja će unapredjivati reputaciju i "Brend" Fakulteta i koja će koristiti potencijalne rezultate koji bi se mogli ostvariti.

Kultura kvaliteta

- Fakultet treba da radi na razvijanju koherentnog sistema kvaliteta i organizacionom pristupu koji u potpunosti zadovoljava obje unutrašnje i vanjske uslove, a koji se takođe bavi akademskim i administrativnom pitanjima.
- Odražavajući prethodna zapažanja i imajući u vidu potrebu za sveobuhvatnim modelom za obezbjeđivanje kvaliteta, koji je prikladan za akademske svrhe, IEP Tim savjetuje da se Komisiji za kvalitet dâ zadatak preduzimanja "vježbi mapiranja"¹ i "analiza jaza"² u odnosu na Evropske standarde i smjernice.
- IEP Tim smatra da, iako Vijeće može da vrši nadzor nad studijskim programima i rezultatima anketa, on sâm ne može da sprovodi samo-evaluaciju studijskog programa, s obzirom da ovo mogu da rade samo oni koji su odgovorni za sprovođenje datog studijskog programa.
- Tim savjetuje da svaki vođa studijskog smjera, u saradnji sa svim članovima i timom studijskog programa, treba da napravi godišnji izvještaj o praćenju programa, koristeći sve kvalitativne i kvantitativne podatke koji su im dostupni, uključujući povratne informacije studenta i akcionara.

Internacionalizacija

- Tim je istaknuo razne primjere ugovora međuinstitucionalne saradnje sa univerzitetima i fakultetima u Ukrajini, Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, zajedno sa zajedničkim projektima, uključujući projekte koje Tempus finansira, sa akademskim institucijama u Italiji i na Balkanu. Fakultet takođe traži da aktivno učestvuje u budućim evropskim programima u okviru Erasmus programa + i Horizon 2020.
- Tim stoga predlaže da se međunarodno profil Fakulteta može povećati ako se uspostavi bolja saradnja kroz privlačenje gostujućih profesora izvan Balkana. Uz to, tim je takođe razgovarao sa višim menadžerima FMHN o planu da se posjete neke vrhunske poslovne škole u Europi, naročito one koje imaju karakteristike i osobine kojima Fakultet teži. Prema mišljenju Tima, to bi pomoglo FMHN u identifikovanju svojih kritičnih faktora uspjeha (CSF), kao strastvene poslovne obrazovne institucije koja ide naprijed, i komponenti koje bi u budućnosti doprinijele konkurentnosti Fakulteta.
- Tim je podržao ineteresovanje studenata i nastavnika za mogućnosti sticanja radnog iskustva preko AIESEC-a (ranije poznat kao Asocijacija Internationale des Etudiants en Sciences Economiques i Commerciales), kroz međunarodnu razmjenu. Prema mišljenju Tima, mobilnost i razmjena su bitni zahtjevi za modernu školu poslovanja i upravljanja, kao što je dobijanje Erasmus povelje.
- Razmatrajuci potencijalni značaj i benefite internacionalizacije, IEP Tim predlaže Fakultetu da sprovede neophodne planove i dogovore da bi se moglo finansirati i započeti sprovođenje jednog osnovnog i jednog master programa na engleskom jeziku do 2016. godine.